Autor Guste Santini
Ponedjeljak, 18 Ožujak 2002 11:16

SUBOTA: Tri su kontrole morale otkriti Nodilove dugove. HNB: Novac komitenata i štediša potpuno siguran. Kuštrak: Državu gubitak neće koštati. Bayerische Landesbank: Gubitak će djelom pokriti i Hrvatska. Štokić: Spreman sam snositi konzekvence. Jakovčević: Hrvatska ne smije pristati na još jednu sanaciju banke.

NEDJELJA: Štediše iz Riječke banke u dva dana podigli 26 milijuna eura. Javljaju se velike banke koje bi željele kupiti Riječku. Štokić i KPMG: Revizor nije znao za prijavu.

PONEDJELJAK: Čedo Maletić: Štokić nam je dvaput tvrdio da je sve u redu. HNB: Riječkoj banci kredit od 120 milijuna dolara.

Navedeno predstavlja tek najzapaženije naglaske u «Jutarnjem listu» u protekla tri dana. Problemi u Riječkoj banci odista su bili – i još uvijek jesu – najznačajniji događaj. Događaj koji je – i još će – uzdrmati Hrvatsku. Pojavit će se mnogi napisi i mnogi stavovi političkih stranaka, ekonomista, pa i građana. Ipak radi se o banci koja je već jednom sanirana. Radi se o banci čiji je pretežiti vlasnik inozemna banka. I konačno, radi se o 120 milijuna dolara interventnog kredita.

Dogođeno se nije smjelo dogoiti u to nema sumlje. Analiza će pokazati što se je i kada odista dogodilo. Upravo zbog toga ne valja prejudicirati bilo što osim golih činjenica i komentara istih.

Najprije valja jasno reći da se slažem da centralna banka ne dozvoli stečaj Riječke banke i da je stoga njezina intervencija pravi put za rješavanje problema. Pri tome je jasno tko će dobiti konačnu fakturu. Hrvatski građani će još jednom putem poreza snositi trošak cjelokupne priče.

Analiza iznesenog stava zahtjeva odgovore na mnoga pitanja.

Prvo pitanje koje se nameće jest: zašto nije današnja monetarna i izvršna vlast izvršila inventuru stanja u HBN i bankarskom sistemu te o tome obavijestila Sabor? Poznavaoci monetarne ekonomije znaju da se u proteklom razdoblju (od osamostaljenja Hrvatske) mnogo toga dogodilo u bankarskom sistemu. O potrebi formiranja ekspertnog tima govorio sam godinama što je često prezentirano i na ovim stranicama kao i u mojim objavljenim radovima. Ništa se nije učinilo. I upravo danas se postavlja pitanje kako i zašto intervenirati u Riječku banku ako se nije interveniralo u druge banke koje su «gurnute» u stečaj odnosno likvidaciju. Naime, nije moguće da se ne komparira brutalnost centralne banke pema nekim poslovnim bankama. Posebno je bio dramatičan odnos prema bankama u Slavoniji.

Drugo pitanje je također bilo komentirano na ovim stranicama i u svezi je sa stavom po kojem djelatnici centralne banke ne bi mogli odgovarati za pogreške. Upravo dogođeno u Riječkoj banci pokazuje i dokazuje da nije moguće otkloniti odgovornost HNB. Upravo HNB koja je značajno doprinjela (po meni odlučno) internacionalizaciji poslovnih banaka ukoliko nije u stanju kontrolirati procese u bankarskom sistemu eliminira sebe kao dio financijskog sustava Hrvatske. Upravo se to dogodilo jer se iz naslova mogu isčitati kako HNB upravlja temeljem verbalnih tvrdnji vodećih ljudi u poslovnim bankama. Pri tome se gubi iz vida koju i kakvu statističku

dokumentaciju poslovne banke redovito dostavljaju centralnoj banci i koliko je, temeljem Zakona, otvoreno radnih mjesta u poslovnim bankama. I konačno, Kontrola i nadzor kao određenje, jednog od najznačajnijih sektora u banci, je izravno implementrian u svezi proteklih događanja u poslovnim bankama. Prema tome, HNB je izravno odgovrna za događeno i o tome, za mene, nema spora.

Treće pitanje koje postavlja porezni obveznik može se definirati kao: u što je moguće utrošiti 120 milijuna dolara da bi korisnost po hrvatsku državu bilo najveće? U odgovr na pstavljeno pitanje valjalo bi progovoriti o stečajevima i likvidaciji malih «nezaštićenih» banaka. U istu grupu dolaze i mnogobrojna poduzeća koja su otišla, ili su kandidati za stečaj. Postavlja se pitanje u što bi intervencija od 120 milijuna dolara značila posrnulom zdravstvu. Naprosto 120 milijuna dolara je gomila novaca čije trošenje mora imati precizan odgovr.

Na kraju samo podsjećam na moj rad: Zaštpo osnovati nacionalnu komercijalnu banku? koji sam objavio u prošloj godini u časopisu «EKONOMIJA/ECONOMICS» godina VIII, broj 1. Jednako tako javno molim monetarnu i izvršnu vlast da se ispitaju događanja u bankarskom sistemu. Nadalje, postavljam pitanje: tko nam garantira da se slučaj neće ponoviti u nekoj drugoj banci? Pitanja je previše a odgovra nema; niti u prvoj aproksimaciji. Možda škola od 55 milijardi kuna utrošenih u sanaciju poslovnih banaka koje su potom rasprodane nam nije koristila. Možda će veći učinak imati interventni kredit od 120 milijuna dolara.